

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra Herr Panthakaks Historie (DK)

Citation: Ewald, Johannes: "Herr Panthakaks Historie og Meeninger", i Ewald, Johannes: *Herr Panthakaks Historie og Meeninger*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 28. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald01dkval-shoot-idm140540297778848/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Herr Panthakaks Historie og Meeninger

gesaa urimelige Tildragelser, hvorved en Mand som Herr Misocosmus nødvendig meer og meer maatte bestyrkes i de slette Tanker, som han havde fatted om den menneskelige Forstand. – Vi maae endnu gjøre den Anmærkning, at jo lærdere en var eller passerede for at være, desto dummere kaldte Herr Misocosmus ham – Dog, de som kjender de Herrer Lærde, vilde ventelig have anmærket dette selv. –

Men det lader, som om vi glemte vor Christian –

Dette uskyldige Barn, vant til at tage alt det for gangbar Myn, som hans Foresatte fandt for got at sige ham, maatte nødvendig nu faae slettere Tanker om Menneskene og Verden, end han nogen Tid havde havt for – Det var ikke at begjære af ham, at han skulde see dybere end til Tingenes Overflade, mindre at han skulde gjendrive Beviser, som han ikke engang forstod – Han gabede derfor paa Herr Misocosmus indtil han havde lært hans heele System udenad, han erindrede og igjentog hans Tale-Maader saalænge at han tilsidst holdt dem, for afgjorte Sandheder, uden at undersøge dem; og han anvendte saalænge de mindste Hændelser, naar de kun nogenledes vilde passe sig, paa at bestyrke dem, indtil han troede sig fuldkommen overbevist derom – Madame Kùchlein, havde dog altid gjort Verdens Børn den Ret, at de var poierede nok til at undlade meget ont, for ikke at brænde sig, og at gjøre meget endskjønt uhelligt Got, for at vinde en forfængelig Roes – Hun havde tilstaaet dem en stor Forstand i naturlige Ting, hvilke den fromme kunde og undertiden burde laane af dem, ligesom Joderne fordem laante Guld-Kar af Egypterne – Dette svage Gjenskin af Menneske-Kjærlighed, disse Billeder, der kunde kaldes smukke i en mørk Sjæl, udslettede Herr Misocosmus efterhaanden med sin Veltalenheds Svamp; men forgjæves forsøgte han med Sandhedens Griffel at indprænte Begrebet om den menneskelige Villies Attraae til det Gode i Christians Hjerter – Endskjønt hans unge Hjerter følte den Førskjæl, som det var om Menneskene gjorde ont af Forsætt eller af Mangel paa Forstand, endskjønt han virkelig ønskede at det sidste altid maatte finde Sted; saa dog, da Madame Kùchlein havde altforvel indprentet ham det modsatte: da det onde dog altid blev ont af hvad Kilde det kom; saa blev han ved, uden vitløftig Undersøgelse, at troe sin Moder, at Verdens Børn ikke vilde gjøre got, hvor de kunde; og Herr Misocosmus, at de ikke kunde, endskjønt de vilde – Heraf var det at han med Tiden dannede sig